

મધુકુંજ

ગુજરાતી પાઠમાળા
પ્રવેશિકા

ઝો શબ્દો

ગુજરાતી ભાષા શીખવાની શરૂઆત કરતા નાના બાળકો માટે 'મધુકુંજ' પ્રવેશિકા નામનું સુંદર પુસ્તક પ્રસ્તુત કરતા હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

પુસ્તકનું નિર્માણ બાળકોના સર્વાંગીણ વિકાસના લક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવેલ છે. આ પુસ્તકમાં બાળમનોવિજ્ઞાનને અનુલક્ષીને વિવિધ પાઠોનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

'મધુકુંજ' પ્રવેશિકાના મુખ્ય આકર્ષણો :

૧. ભાષાના વિવિધ કૌશલ્યો જેમ કે સાંભળવું, બોલવું, વાંચવું, લખવું, (listening, speaking, reading and writing) વગેરેનો વિશેષ અભ્યાસ.
૨. વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા મૌખિક ભાષા અને શબ્દભંડોળને સમૃદ્ધ કરવાનો પ્રયાસ.
૩. પેન્સિલને યોગ્ય રીતે પકડીને દરેક વર્ણને Step by Step લખવાની રીત આકૃતિ દ્વારા તેની સમજૂતી.

- * બાળજગત સાથે સંકળાયેલ વિવિધ કવિતાઓ અને ચિત્રકથાઓ દ્વારા ભાષા પ્રત્યે રુચિ કેળવવાનો પ્રયાસ.
- * સ્વર અને વ્યંજનની ચિત્રાત્મક ઓળખ અને પરિચય.
- * ભાષા તથા સામાન્ય જ્ઞાનની વૃદ્ધિ માટે વિશેષ પ્રવૃત્તિઓ.
- * બાળકોની કલ્પના શક્તિને ખીલવવાનો પ્રયાસ.
- * Flipbook with animation
- * Teacher's support book containing lesson plan, answer of all question from textbook and few woksheets.

અનુભવી શિક્ષક અને શિક્ષિકાઓને અમારી વિનંતી છે કે સમય-સમય પર પોતાના વિચારો દ્વારા અને માર્ગદર્શન આપતા રહે. જેનાથી 'મધુકુંજ' ની આગળની આવૃત્તિઓમાં જરૂરી સુધારા લાવી શકાય.

શ્રેણી સંપાદકના સહયોગ બદલ અમે શ્રીમતી નયના પરમાર, શ્રીમતી પ્રીતા પીલય, પોદાર - ઈન્ટરનેશનલ સ્કુલ, વડોદરા અને શ્રીમતી શિલ્પાબેન દેસાઈ નો આભાર વ્યક્ત કરીએ છીએ.

look for
More Worksheets
for teachers of user schools on
www.websupport.madhubunbooks.com

—પ્રકાશક

અનુક્રમ

- પ્રવૃત્તિ
- ચિત્રકથા

૫
૬-૭

1. ચાલો સ્વર શીખીએ

અ, આ

- ગીત - આદુંનું જાદુ

ઇ - ઈ

- ફળ

ઉ - ઊ - ઋ

એ, ઐ

- ગીત - મારી બિલાડી

ઓ, ઔ

૮-૨૬

૮

૧૧

૧૨

૧૫

૧૬

૨૦

૨૩

૨૪

2. અં, અઃ

૨૭-૩૨

- ગીત - બિલ્લી ને થઈ શરદી

૨૮

- ચિત્ર કથા

૩૦-૩૧

- આકાર ઓળખો

૩૨

3. ચાલો વ્યંજન શીખીએ

૩૩-૮૩

ક, ખ, ગ, ઘ, ઙ

૩૩

ચ, છ, જ, ઝ, ઞ

૩૯

ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ

૪૫

- જંગલ - જંગલ

૫૧-૫૨

- ગીત

૫૩

ત, થ, દ, ધ, ન

૫૪

❁ રંગોની દુનિયા

૬૦

❁ ગીત - ચકી રાણી અને કેળું

૬૧

પ, ફ, બ, ભ, મ

૬૨

ચ, ર, લ, વ

૬૯

શ, ષ, સ, હ, 'ળ'

૭૫

❁ ગીત - સૂરજદાદા

૮૦

જોડાક્ષર - ક્ષ, ત્ર, જ્ઞ, શ્ર

૮૨

❁ કક્કો (મૂળાક્ષર)

૮૩

૪. પ્રવૃત્તિઓ

૮૪-૮૯

❁ ચિત્રના નામ બોલો

૮૪

❁ શબ્દ વાચન

૮૬

❁ અંક

૮૭

❁ શબ્દ લેખન

૮૯

૫. ચાલો વાંચો / વાંચીએ

૯૦-૯૬

❁ ચિત્ર પૂર્ણ કરો અને રંગો પૂરો

૯૨

❁ ગીત - આવી રેલગાડી

૯૩

❁ ગીત - મારાં રમકડાં

૯૪-૯૫

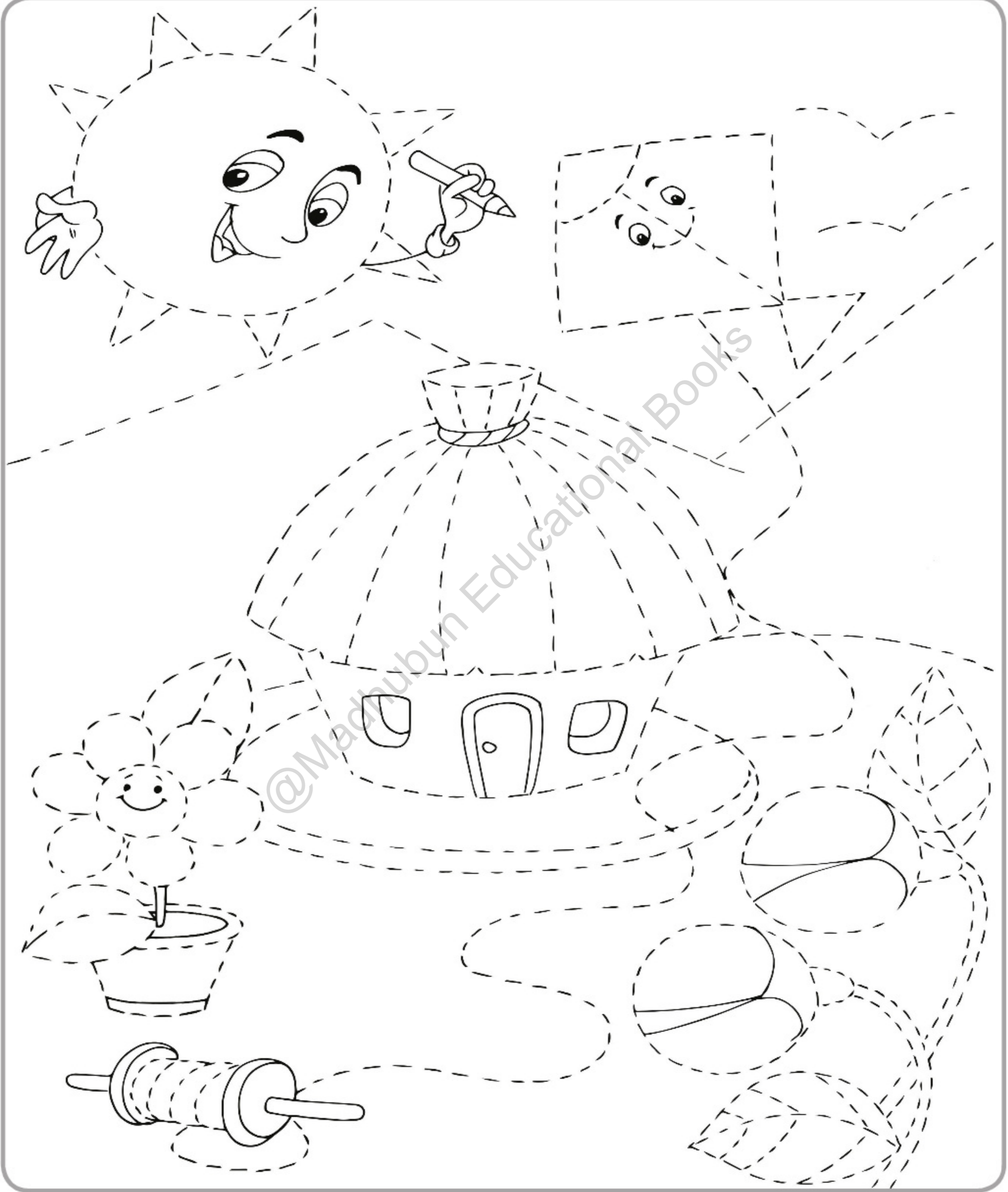
❁ ચાલો કંઈક નવું બનાવીએ

૯૬

પ્રવૃત્તિ

❁ ચિત્ર પૂર્ણ કરો અને રંગ પૂરો.

સંકેત : વિવિધ દિશાઓમાં પેન્સિલનો ઉપયોગ કરવાનો અભ્યાસ. જેથી અક્ષર સુંદર અને મરોડદાર બનશે. બાળકો ચિત્ર પૂર્ણ કરશે અને તેમાં રંગ ભરશે.

ચિત્ર કથા

❁ ચિત્ર જુઓ અને તેના વિશે કહો. (Picture Reading)

સંકેત : શિક્ષિકા બાળકોને ચિત્ર બતાવે અને પ્રશ્નો પૂછશે. જેમ કે, આ ચિત્ર ક્યાંનું છે? બગીચામાં શું શું છે? સૂરજ ક્યારે ઊગે છે ? સૂરજના ઊગવાથી શું થાય છે ? આ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછીને બાળકોની કલ્પના શક્તિને ખીલવે.

❁ ગીત

કૂકડો બોલ્યો કૂકડે... કૂક
સવાર થઈ ઊઠરે તું,
ચકલીઓ ચીં ચીં કરતી ઊડી,
ફૂલની કળીઓ ખીલી ઊઠી.

બતક ત્યારે ઢોલ વગાડે
પતંગિયાઓ નાચ બતાવે
સૂરજ કહે - જાગો ભાઈ
ચારેય તરફ ખુશીઓ ફેલાઈ.

સંકેત : બાળકોને માંથી ચિત્ર બતાવો, તેમને ચિત્ર પરથી વાર્તા બનાવવા પ્રેરિત કરો. સમૂહમાં કવિતા ગાન કરે અને કહે કે ચિત્રમાં કોણે શું શું કર્યું ?

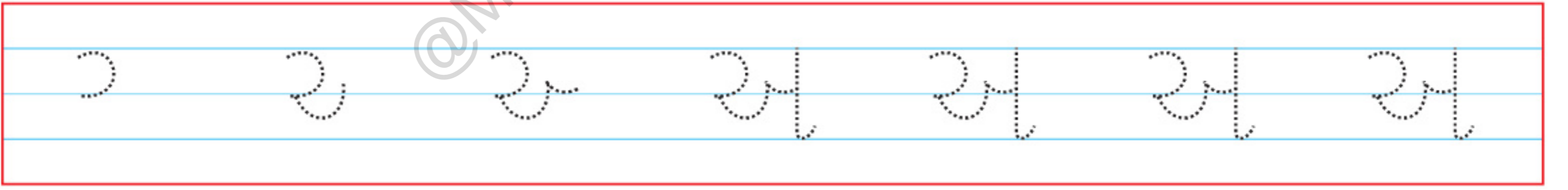
૧. યાલો સ્વર શીખીએ.

અજગર

અરીસો

❁ ચિત્રના નામમાં આવેલ 'અ' ઉપર ○ કરો.

અરીસો

અખરોટ

आ

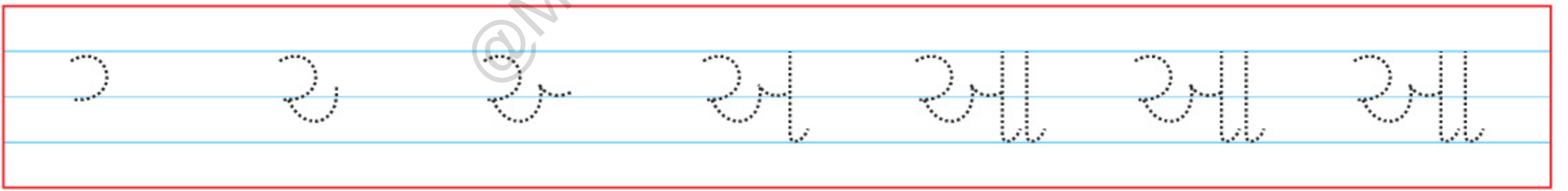
आगबोट

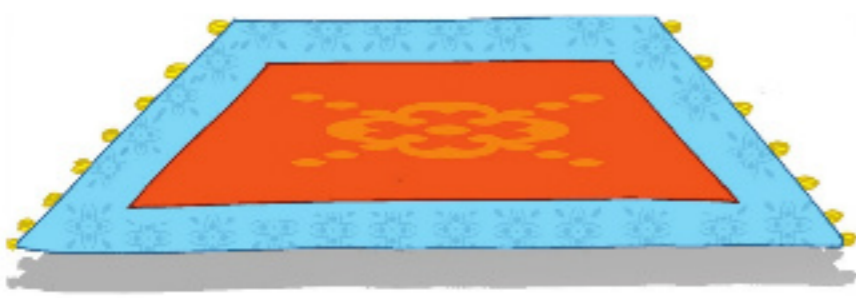
आकाश

आग

❁ चित्रमां नाममां आवेल 'आ' उपर ○ करो.

आसन

आरती

आठ

❁ બોલો અને લખો. (Speak and Write)

અ

અ

❁ સ્વર ઓળખો અને જોડો. (Match the following)

❁ ચિત્રના નામમાં આવતા પહેલા અવાજ સાથે જોડો. (Match the following)

❁ ગીત

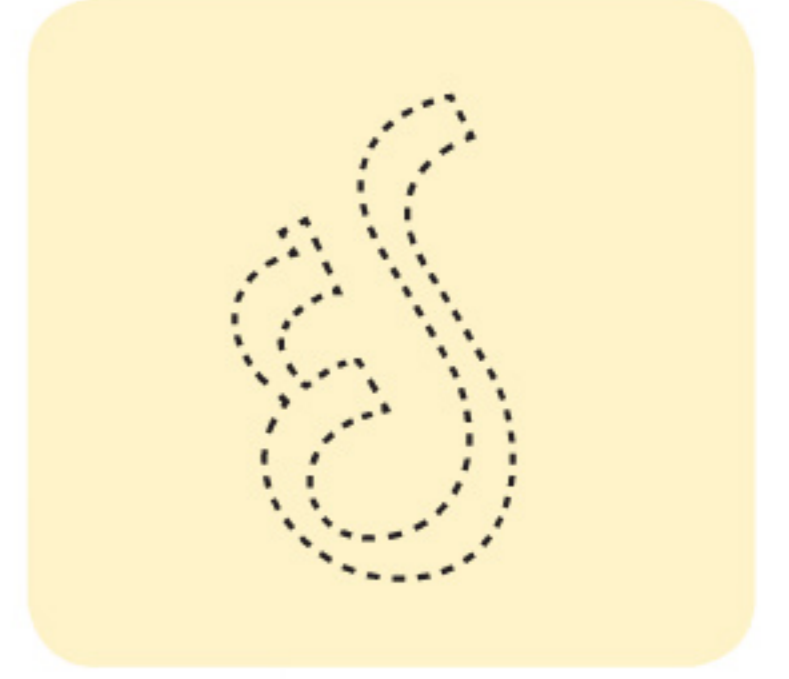
આદુનો જાદુ
બાપુને દુઃખે માથું
તો બા બનાવે ચા, નાખી દૂધ અને આદુ

મને જો થાય ઉધરસ
તો ચાટી જાઉં મધ અને આદુ
થઈ જાય તુરંત જાદુ
ઉધરસ થઈ જાય છુમંતર,
મને થઈ જાય સારું.

બાપુને ભાવતું આદુ
આદુંમાં છે જાદુ.

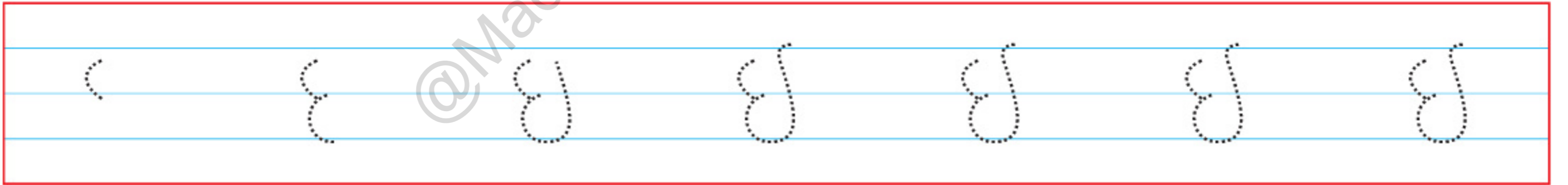
સંકેત : કવિતા ગાવા અને આનંદ લેવા માટે છે. શિક્ષક બાળકોને નાની-મોટી બીમારી માટે ઘરમાં સરળતાથી મળતી ઔષધિય ગુણોવાળી વસ્તુઓની જાણકારી આપે. જેમ કે - આદું, હળદર, મરી, લીંબુ, કુદીનો વગેરે.

ઈનામ

ઈમારત

❁ ચિત્રના નામમાં આવેલા 'ઈ' ઉપર ○ કરો.

ઈલાજ

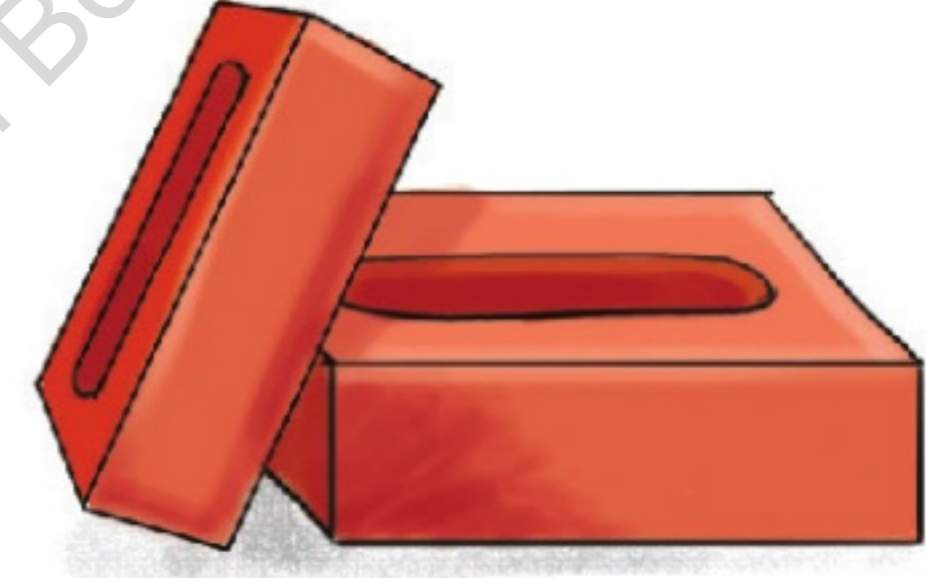
ઈલાયચી

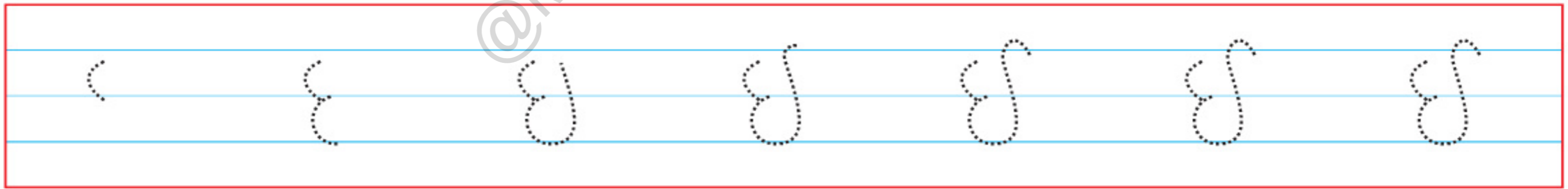
ઈદ

ઈડલી

ઈટ

❁ વાંચો અને 'ઈ' ઉપર ○ કરો.

ઈદ

ઈશ

ઈશાન

ઈશ્વર

ગઈ

બાઈ

ભાઈ

કઈ

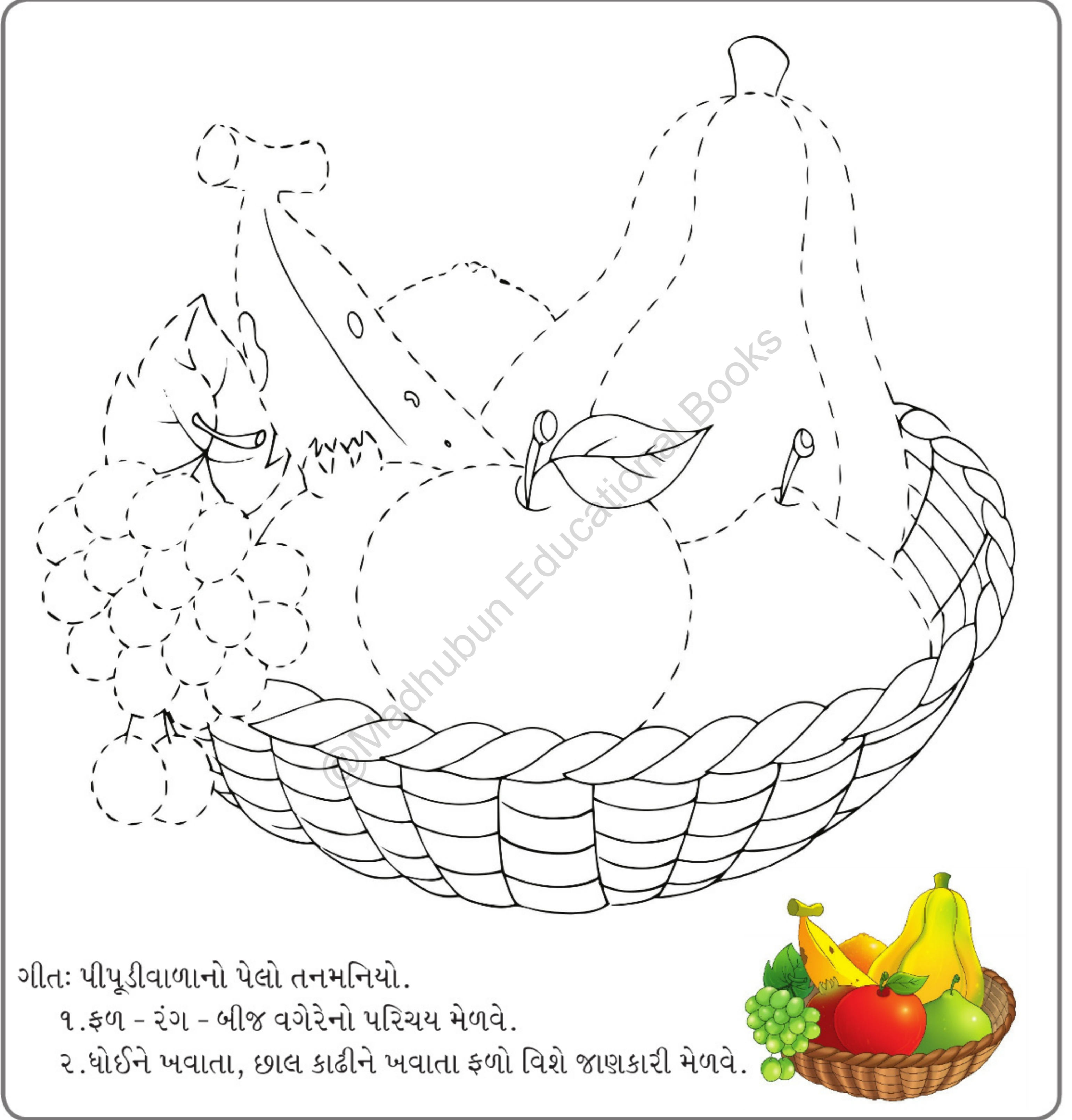
સંકેત : શિક્ષિકા શબ્દો વાંચે. બાળકો સાંભળીને બોલે. પ્રથમ અને અંતિમ અવાજથી 'ઈ' ને ઓળખો.

ઈ અને ઈ વચ્ચેનો ઉચ્ચારણ ભેદ સમજાવે.

ફળ

❁ ચિત્ર પૂર્ણ કરો અને રંગ પૂરો.

ગીત: પીપૂડીવાળાનો પેલો તનમનિયો.

૧. ફળ - રંગ - બીજ વગેરેનો પરિચય મેળવે.

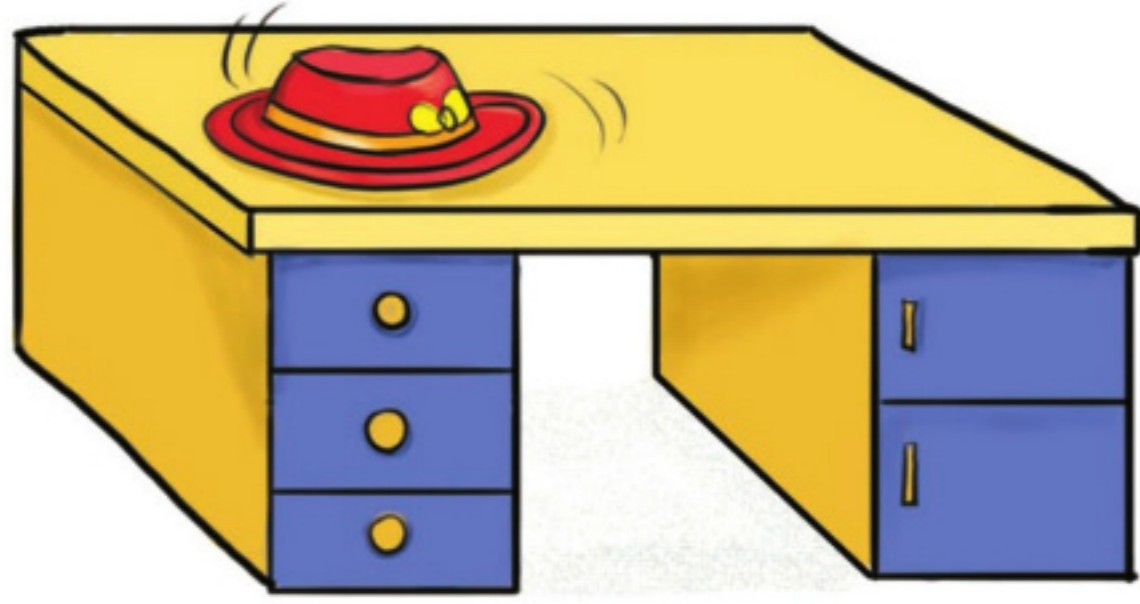
૨. ધોઈને ખવાતા, છાલ કાઢીને ખવાતા ફળો વિશે જાણકારી મેળવે.

સંકેત : 🌈 માંથી ચિત્ર બતાવો. બાળકો ફળોને ઓળખે અને તેના વિશે કહે. પ્રત્યેક ફળમાં યોગ્ય રંગ ભરે.

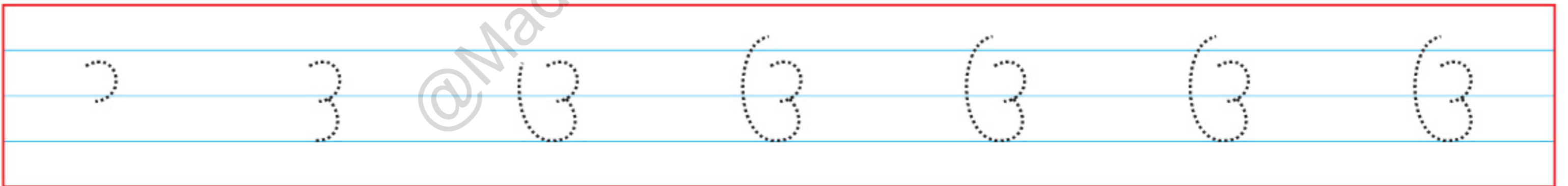
ઉપહાર

ઉપર

ઉપવન

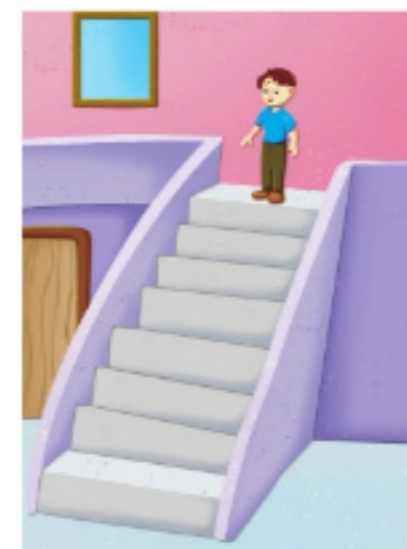
❁ ચિત્રના નામમાં આવેલ 'ઉ' ઉપર ○ કરો.

ઉડવું

ઉનાળો

ઉતર

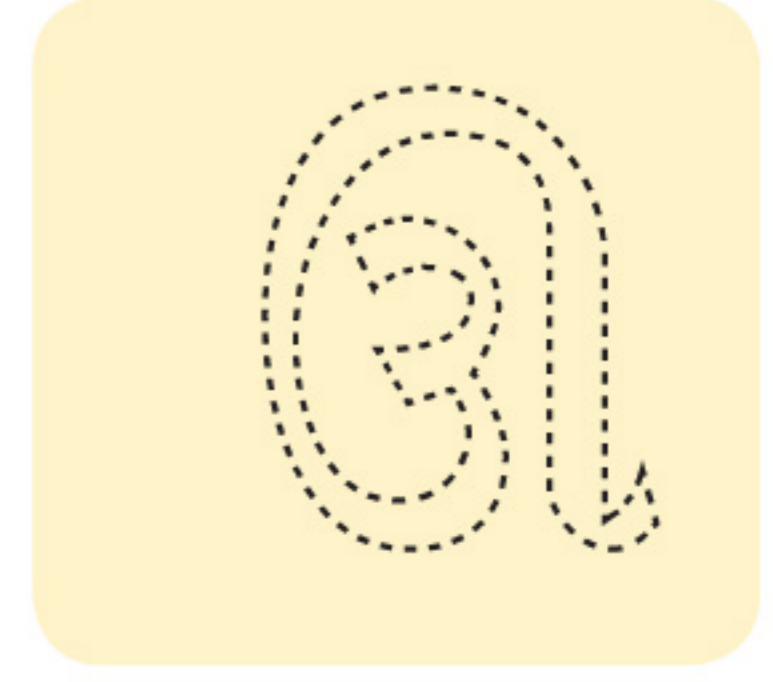

ઉધરસ

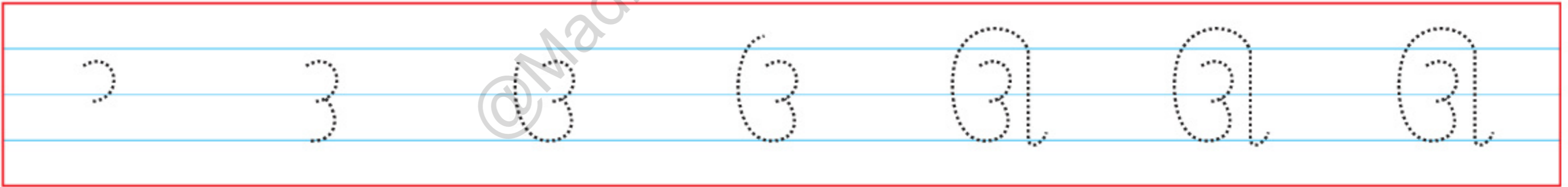
રિછળવું

રિન

રિચકવું

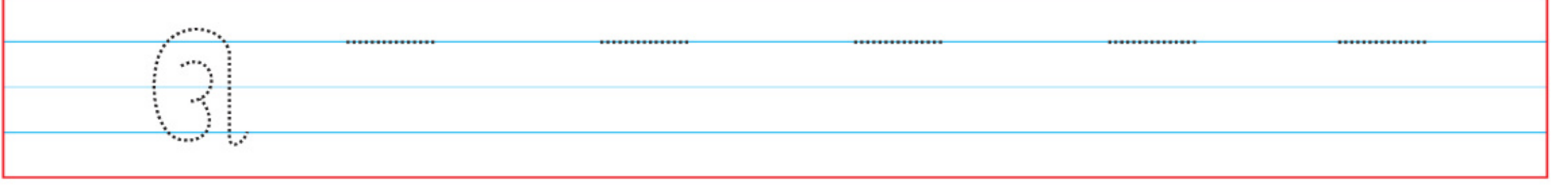
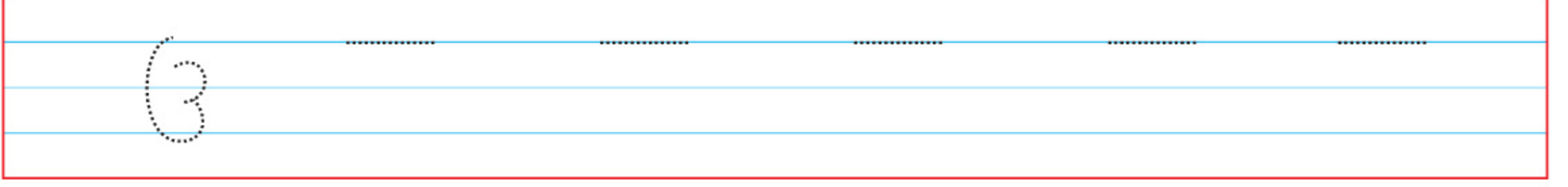

❁ કોણ ઉપર? કોણ નીચે?

સંકેત : બાળકોને ચિત્ર બતાવો અને સમજાવો કોણ ઉપર છે અને કોણ નીચે છે. આ સિવાય વર્ગની વિવિધ વસ્તુઓ બતાવી પૂછો કે શું ઉપર છે શું નીચે છે.

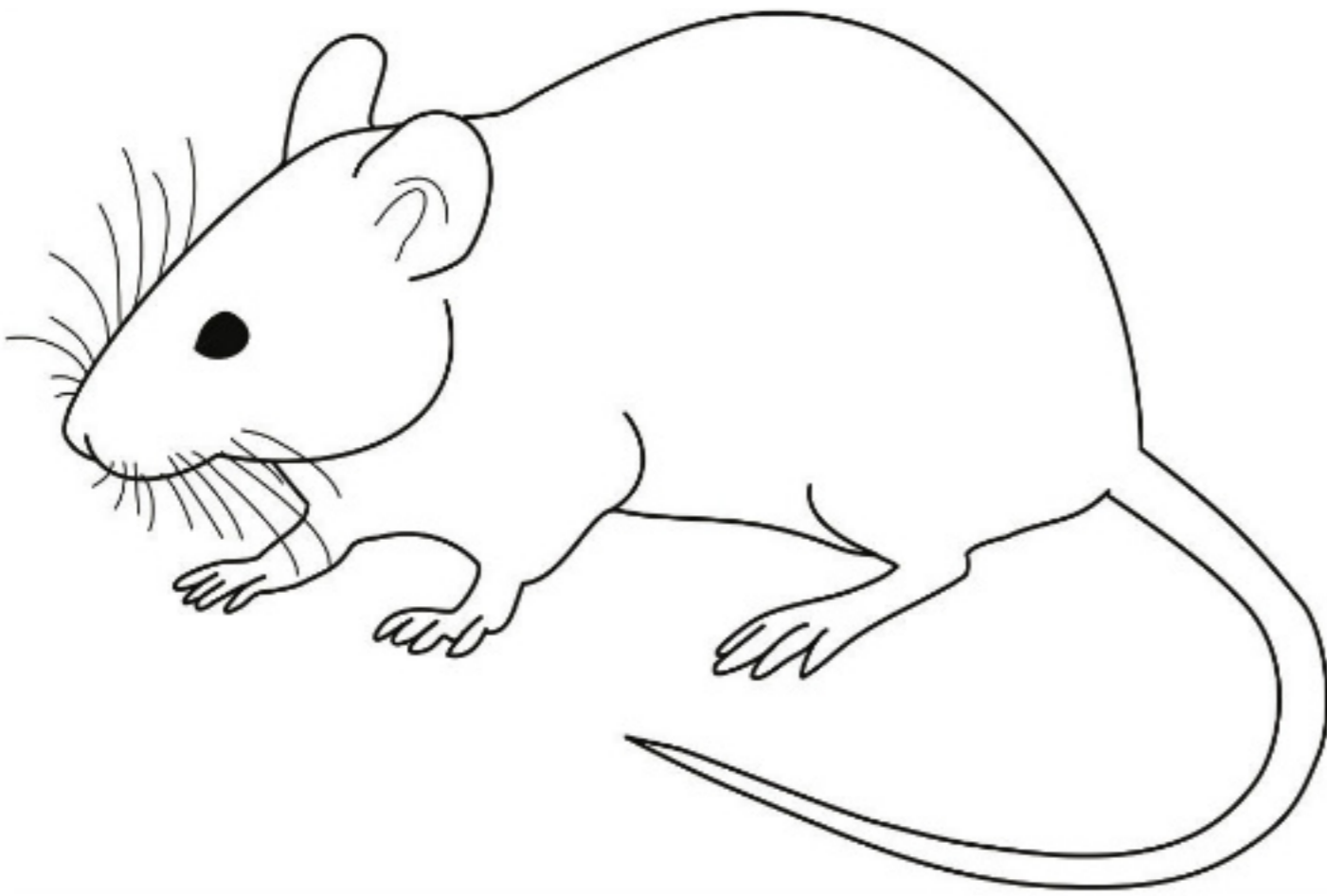
❁ બોલો અને લખો. (Speak and Write)

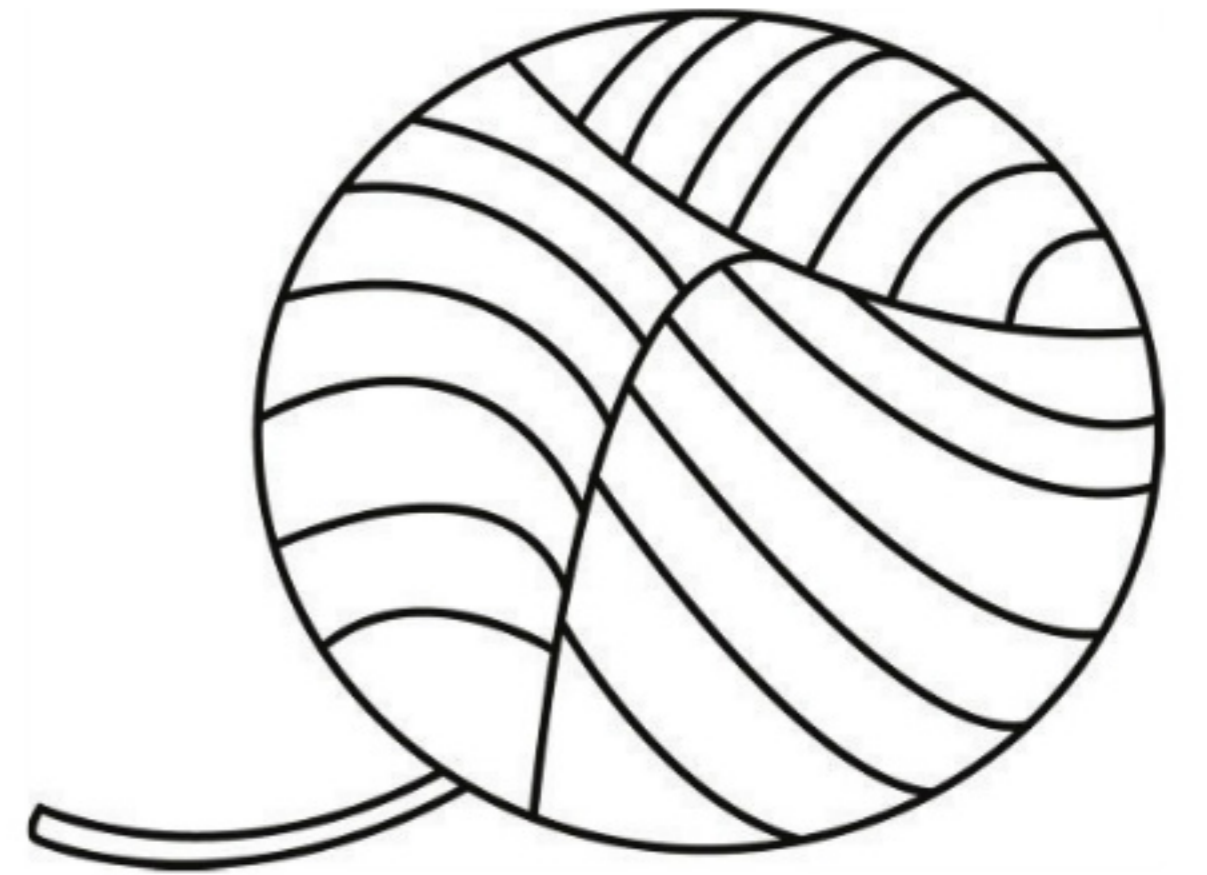
❁ ઉ માં ● પીળો અને ઊ માં ● લીલો રંગ પૂરો. (Do as directed)

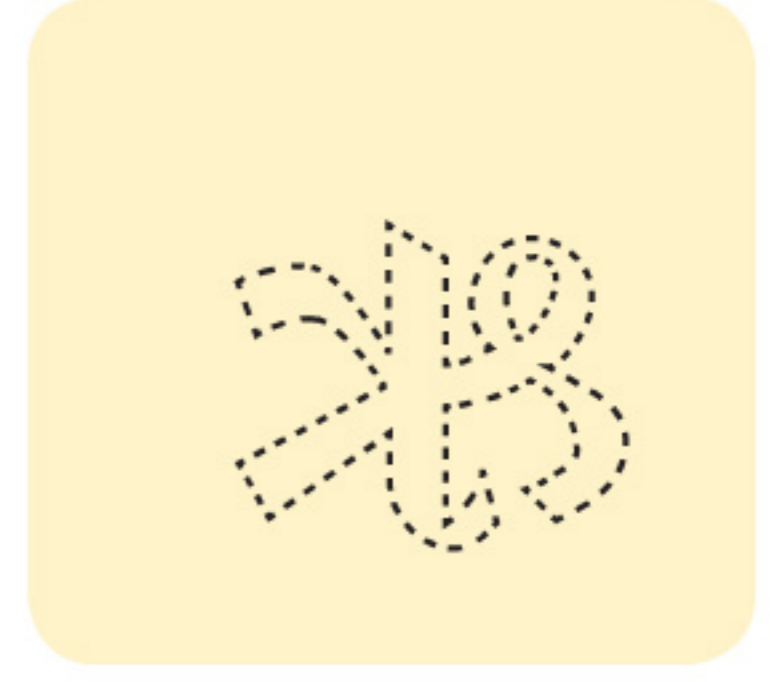
❁ ચિત્રોમાં રંગ ભરો અને પહેલો સ્વર લખો. (Recall)

.....

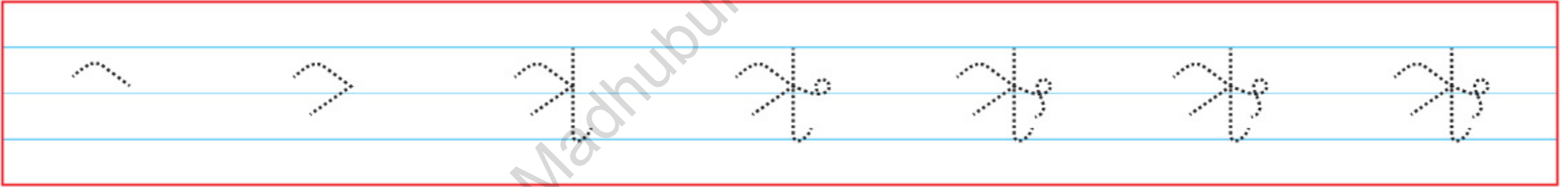
.....

ऋषि

वर्षाऋतु

❁ चित्रना नाममां आवेला 'ऋ' उपर ○ करो.

उनाणानी ऋतु

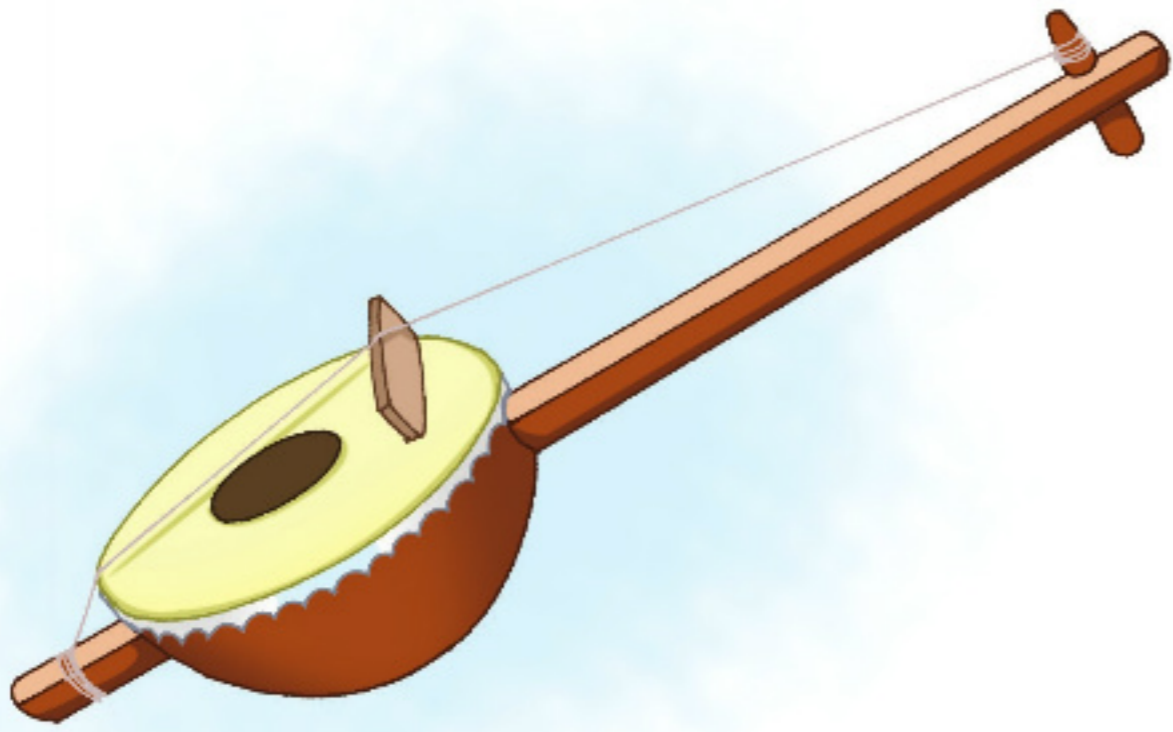
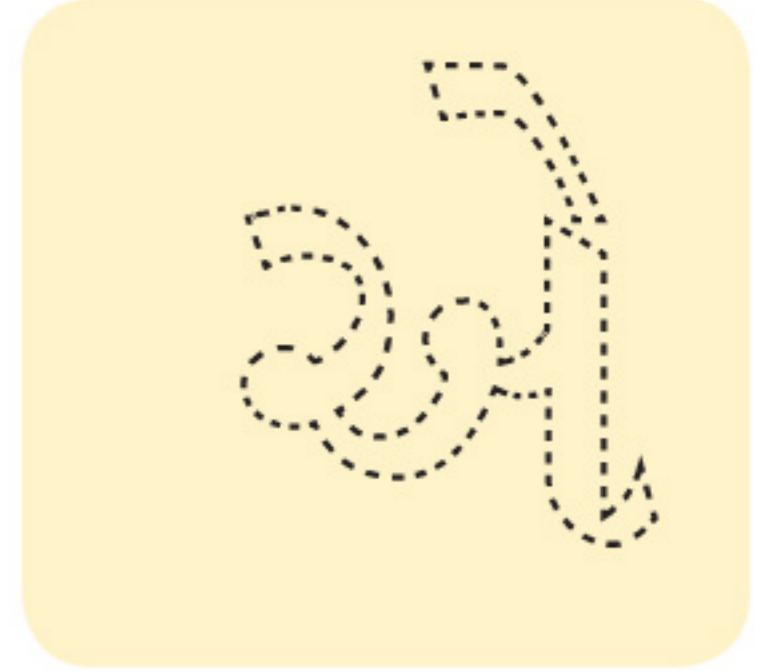

शियाणानी ऋतु

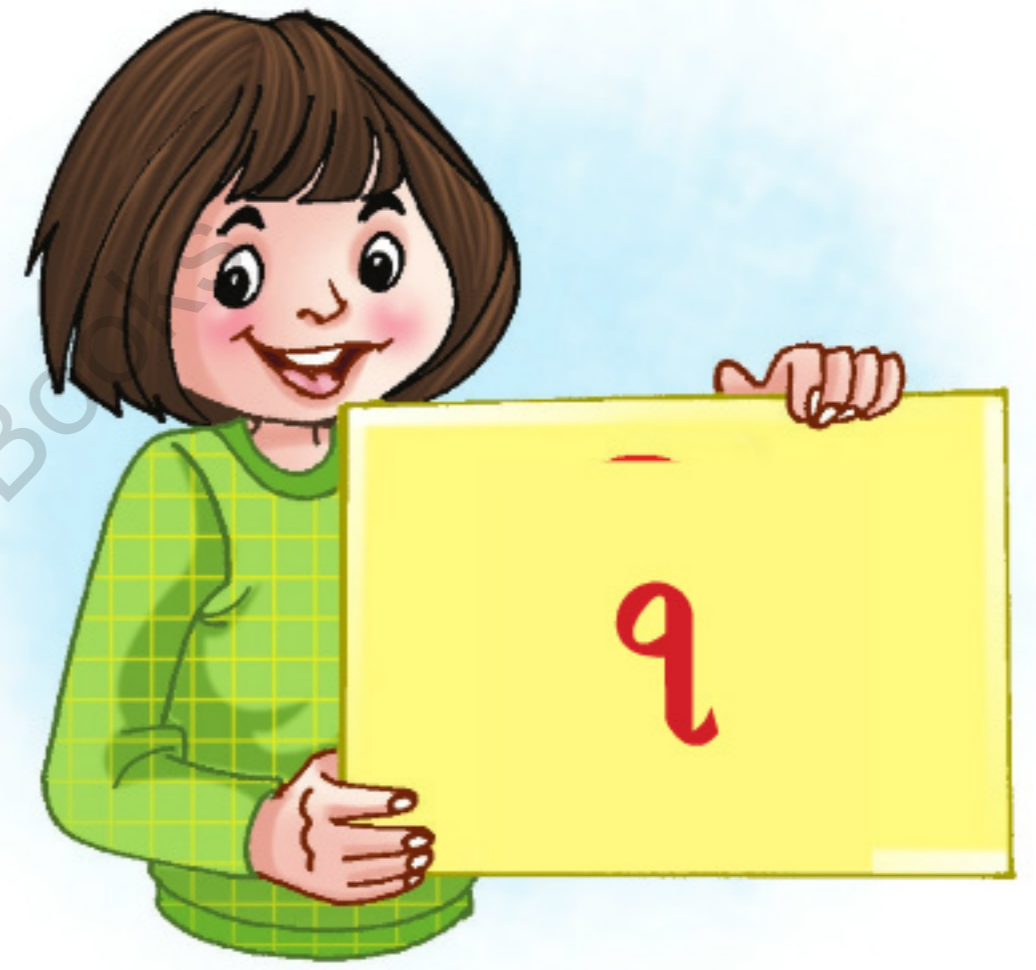
संकेत : 'ऋ' नुं शुद्ध उच्यारण करावो. 'ऋ' लखवो अघरो छे अटले बाणकोने अभ्यासनो वधारे समय आपो. आनुं उच्यारण 'ऋ' छे. ऋतुओना चित्रो बतावो अने अेना विशे चर्या करो.

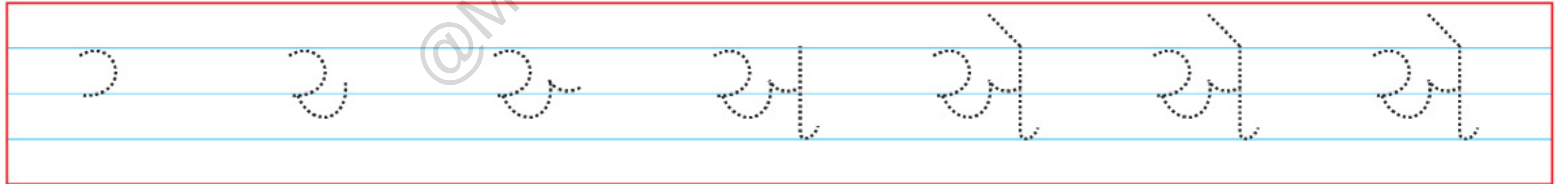
એડી

એકતારા

એક

❁ ચિત્રના નામમાં આવેલ 'એ' ઉપર ○ કરો.

એકતા

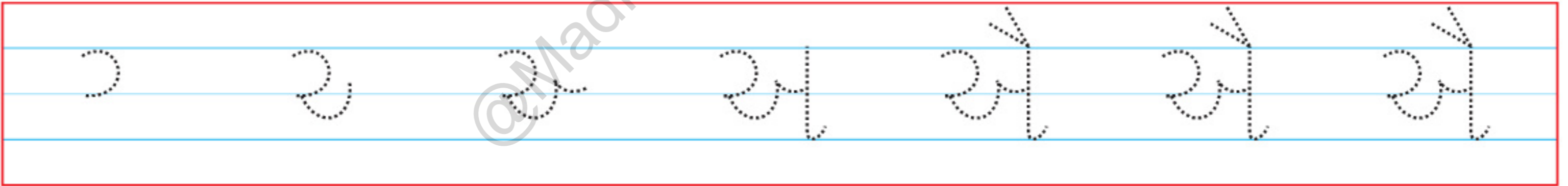
એકવીસ

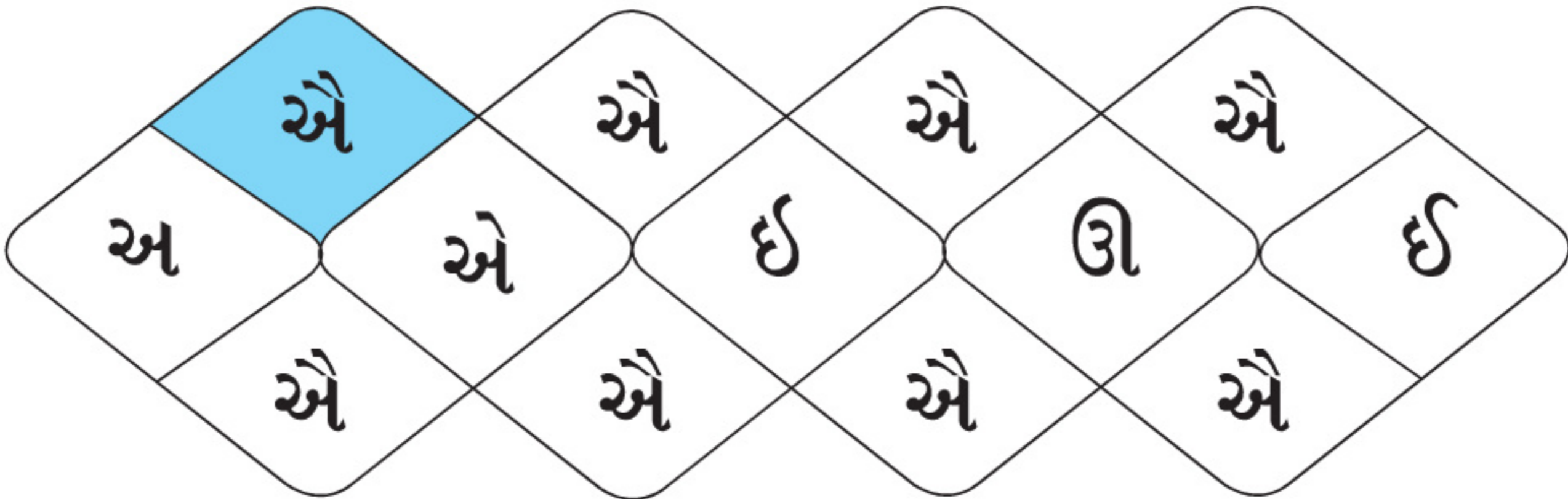
ઐરાવત

ઐક્ય

❁ જ્યાં જ્યાં ઐ લખ્યું છે તેમાં રંગ પૂરો.

❁ બોલો અને લખો. (Speak and Write)

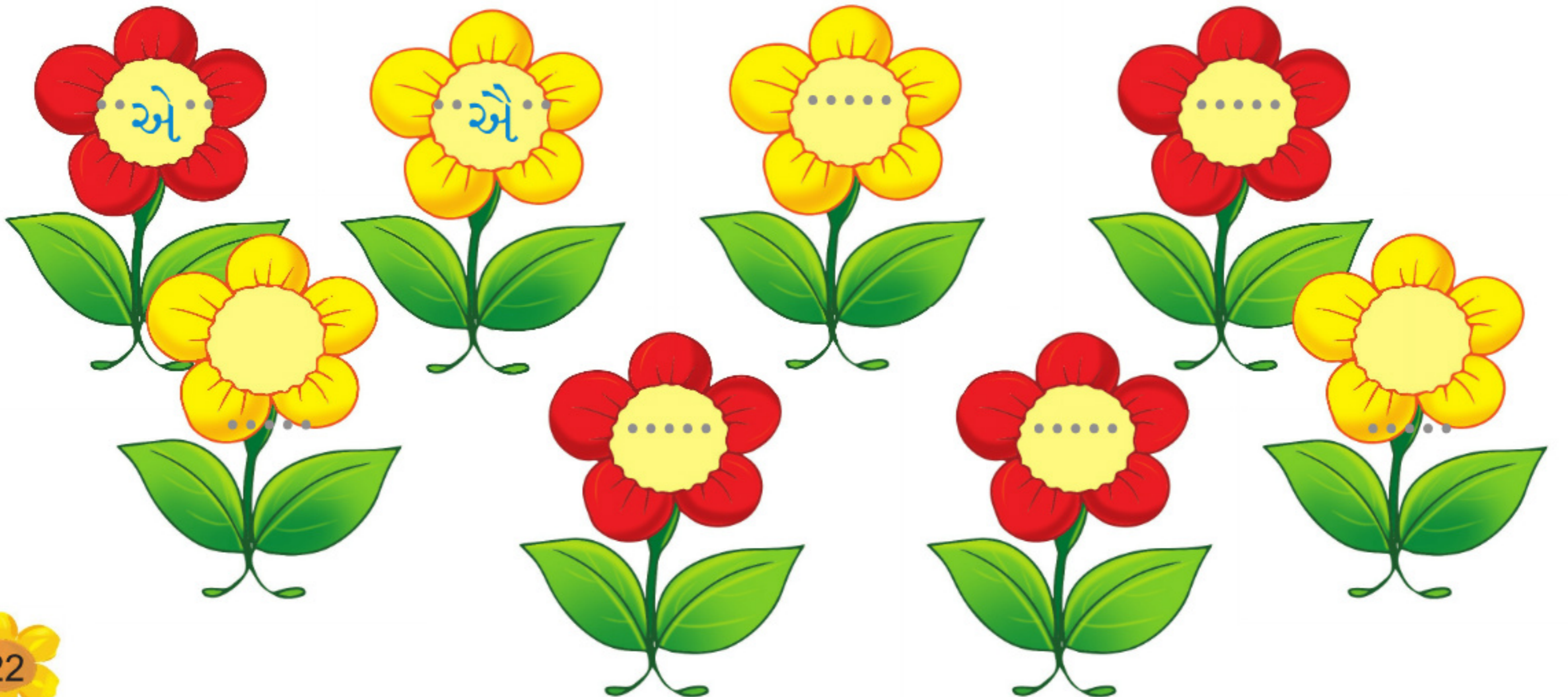
એ

એ

❁ એક સરખા અક્ષરો ઉપર ○ કરો.

અ	ઉ	આ	અ	એ	અ
ઈ	અ	ઈ	ઉ	ઈ	ઉ
ઉ	ઉ	ઉ	ઈ	ઉ	આ
એ	એ	આ	ઉ	એ	એ

❁ રંગ લાલમાં એ અને રંગ પીળામાં એ લખો.
(Do as directed)

❁ ગીત

મેં એક બિલાડી પાળી છે.
તે રંગે બહુ રૂપાળી છે.

તે હળવે હળવે ચાલે છે.
ને અંધારામાં ભાળે છે.
દહીં ખાય, દૂધ ખાય
ધી તો ચટપટ ચાટી જાય.

તે ઉંદરને ઝટપટ ઝાલે
પણ કૂતરાથી બીતી ચાલે
તેના ડીલ પર ડાઘ છે.
તે મારા ઘરનો વાઘ છે.

સંકેત : 🌈 દ્વારા કવિતા બાળકોને સંભળાવો. બાળકો કવિતાનો મુખપાઠ કરે અને યાદ કરે.

ઓશીકું

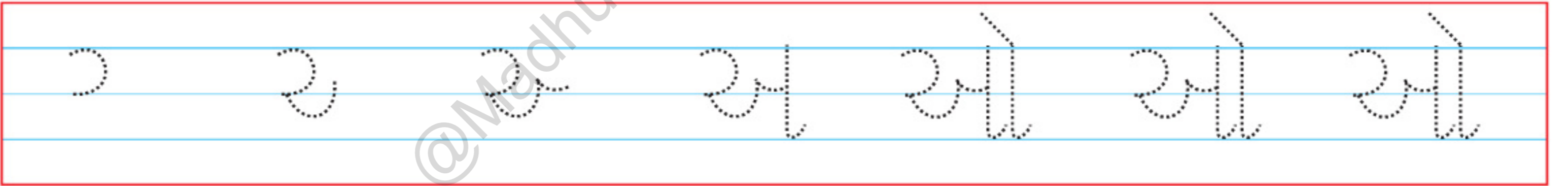
ઓ

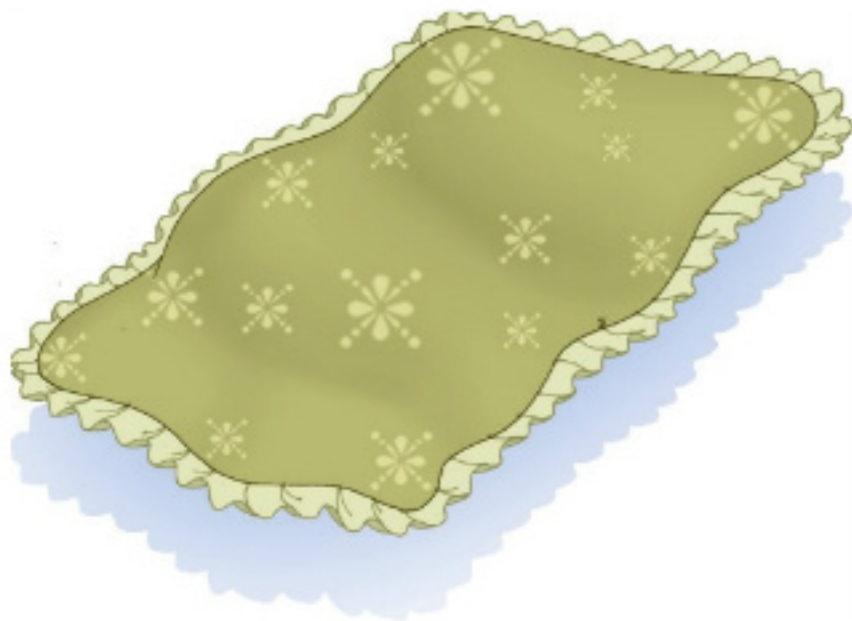
ઓજાર

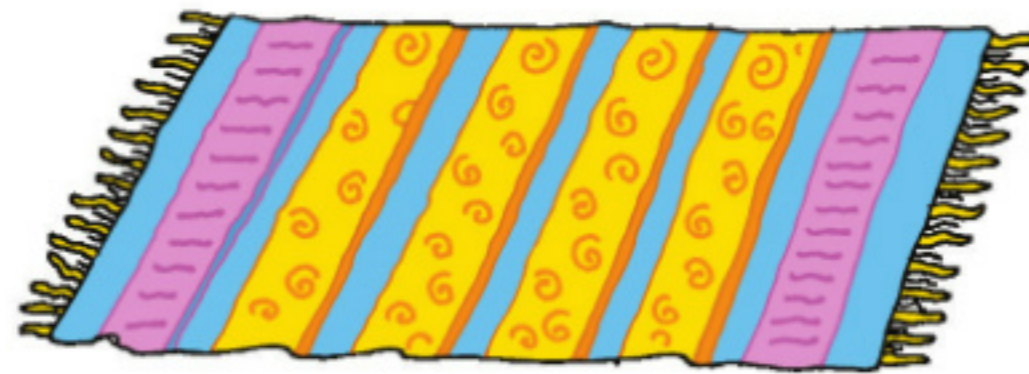
ઓઢણી

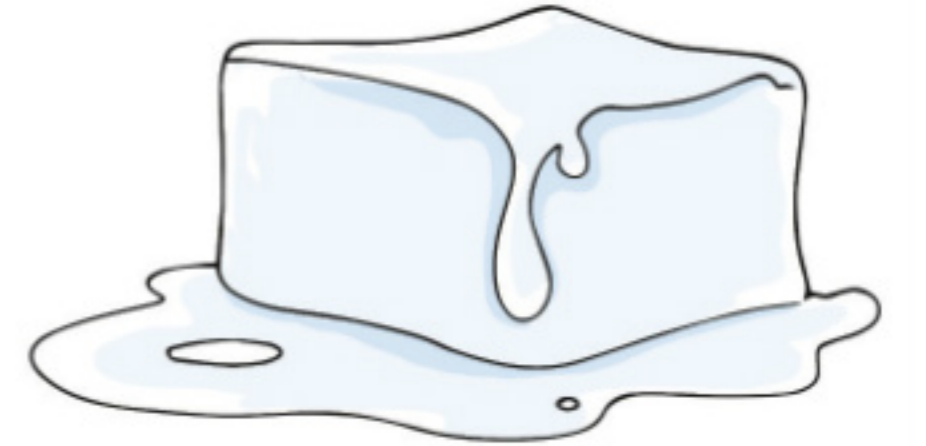
❁ ચિત્રના નામમાં આવેલાઓ ઉપર ○ કરો.

ઓઢવું

ઓઢાડ

ઓગળવું

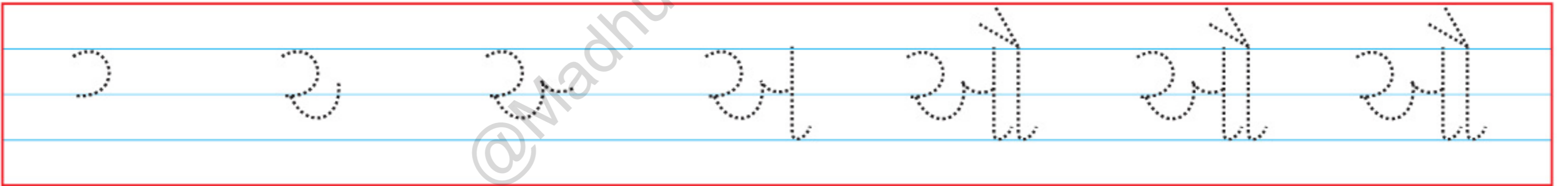

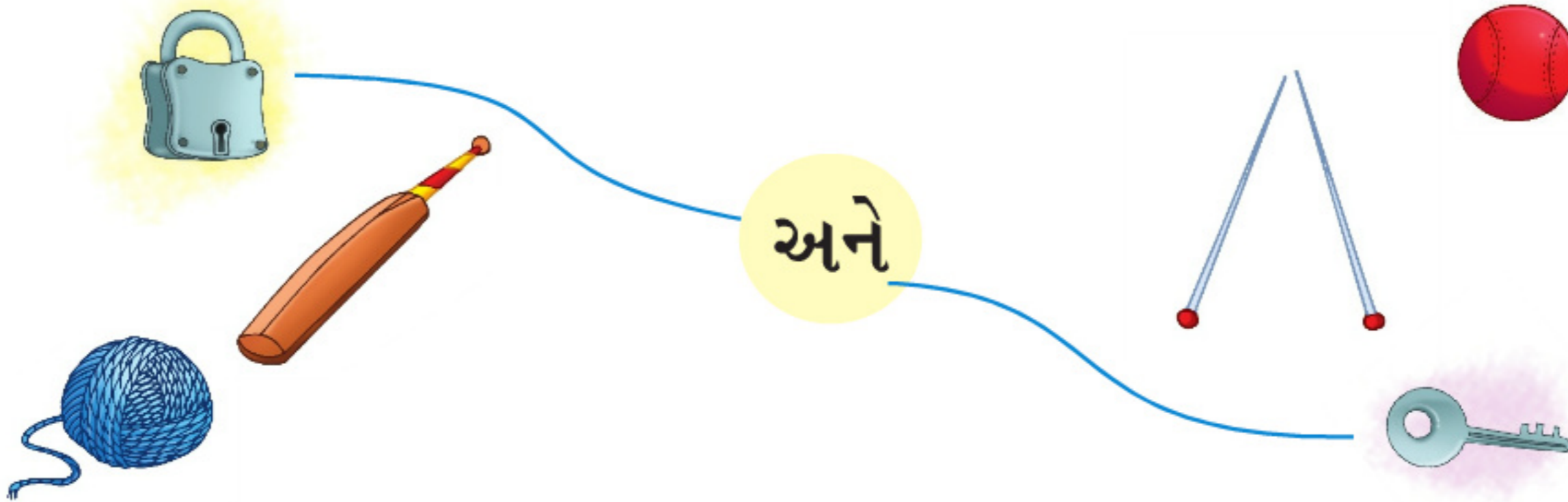
औषध

औरत

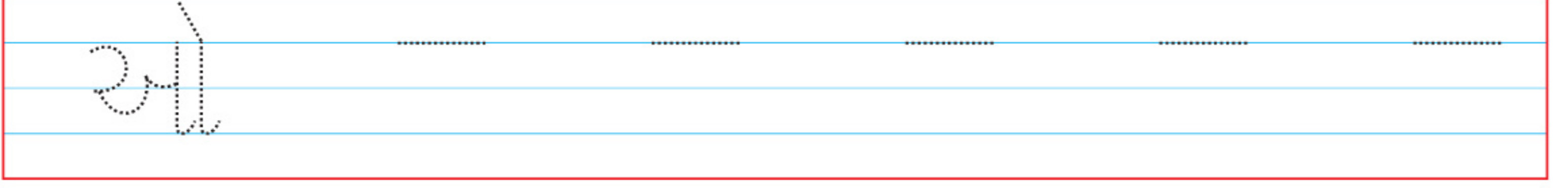

❁ સાચું જોડકું જોડો. (Match the following)

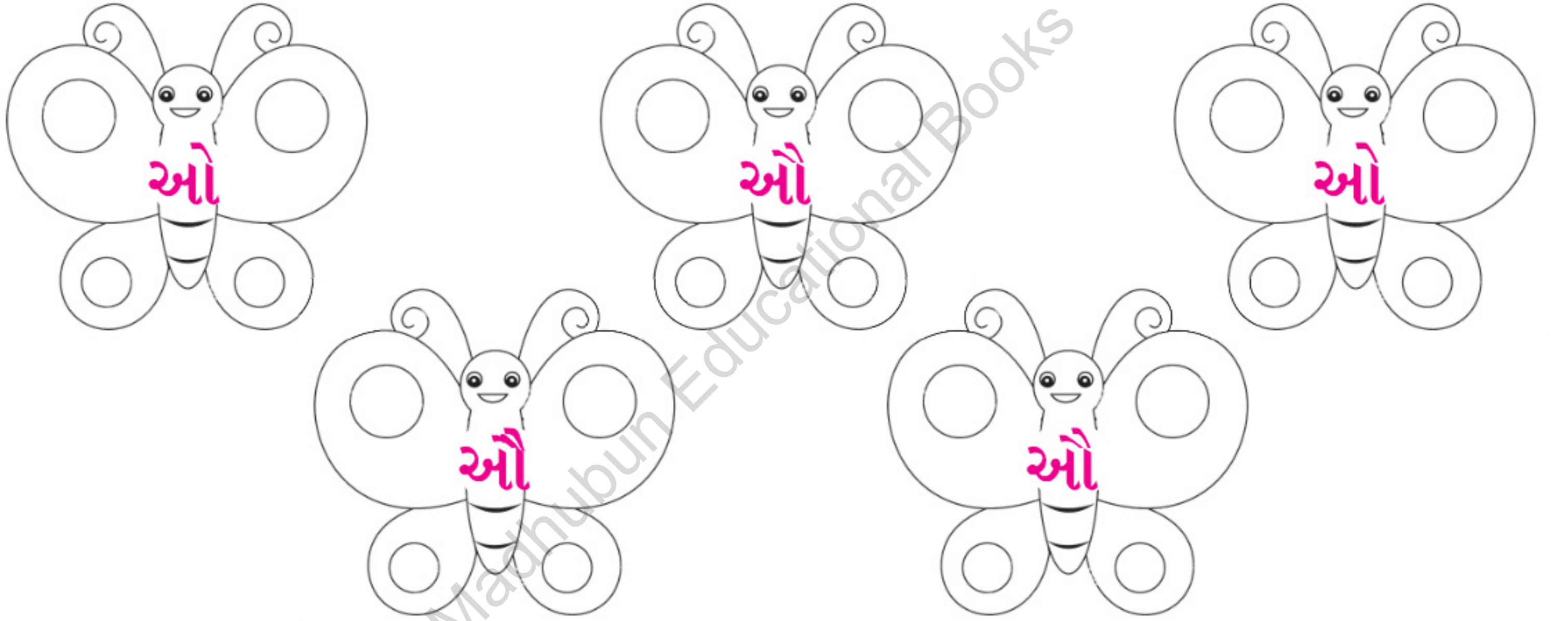

સંકેત : આવી રીતે સોય દોરો, ખુરશી, ટેબલ, પેન્સિલ, રબ્બર, પેન્ટ, શર્ટ, ચોક અને ડસ્ટર વગેરે વસ્તુઓના જોડકાં જોડીને બાળકોને અભ્યાસ કરાવો.

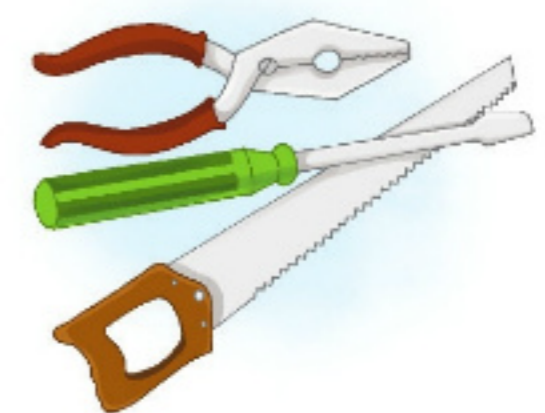
❁ બોલો અને લખો. (Speak and Write)

❁ ઓ માં ● ઓ માં ● રંગ ભરો.

❁ ચિત્રનું નામ બોલો અને પ્રથમ સ્વર સાથે જોડકું પૂરો.
(Match the following)

૨. અં, અ:

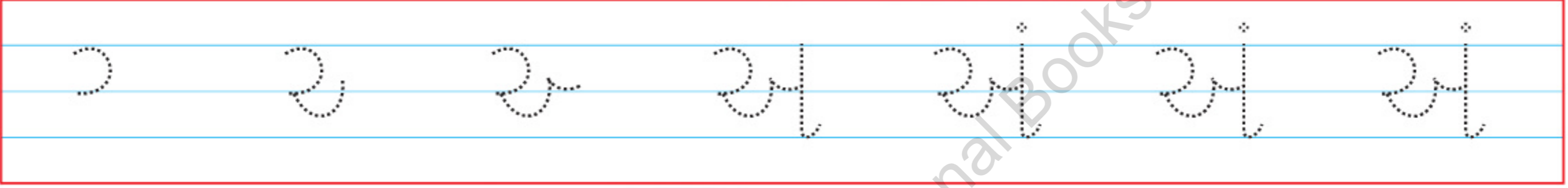

અંકુર

અં

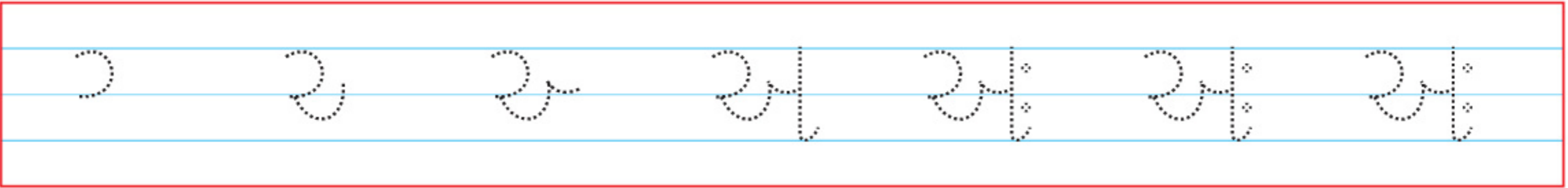

અંક

નમઃ

અઃ

સંકેત : 'અઃ' ના ઉચ્ચારણમાં અ પછી હળવો 'હ' જેવો ઉચ્ચાર આવે છે. ઉચ્ચારણ કરો અને બાળકો પાસેથી કરાવો. 'અં' ના ઉચ્ચારણમાં અ પછી હળવો 'મ' નો ઉચ્ચાર આવે છે.

❁ ગીત

બિલ્લીને થઈ શરદી

માંદી પડી રે માંદી પડી,
આજ મારી બિલ્લી માંદી પડી.
ખાતી નથી રે કાઈ, પીતી નથી,
આજ મારી બિલ્લી માંદી પડી.

બોલાવો ડોક્ટર હમણાં રે ભાઈ,
શું થયું એને સમજ પડે કાંઈ,
જલદી કરો ભાઈ જલદી કરો
ઘડીભરમાં ડોક્ટરને હાજર કરો.

ડોક્ટર કહે જોઈ નાડી,
ગભરાશો નહીં બિલ્લીરાણી
આ તો થઈ છે તમને શરદી થોડી ઘણી ભાઈ, થોડી ઘણી ભાઈ.
ચાટવાને ચૂરણ ચૂસવાને ટીકડી આપું થોડી,
દૂધ અને દહીં ખાશો નહીં, દવા લેવાનું ભૂલશો નહીં.

❁ ચિત્રમાં રંગ પૂરો.

સંકેત : શિક્ષિકા બાળકોને 🎵 દ્વારા ગીત સંભળાવે અને સાથે ગાવા માટે ઉત્સાહ વધારે.

ચિત્રકથા

❁ ચિત્ર જુઓ અને વાર્તા સંભળાવો. (Picture Reading)

માછલી ઊડી ગગનમાં,
રહી ન શકી પવનમાં,
જલદીથી એ કૂદી ગઈ,
પાછી પાણીમાં આવી ગઈ.

સંકેત : બાળકોને સમજાવો કે કાયબો અને દેડકો પાણીમાં અને જમીન પર બંને જગ્યાએ રહી શકે.
જ્યારે માછલી માત્ર પાણીમાં જ રહી શકે છે.

આકાર ઓળખો

ગોળ
(Circle)

ચોરસ
(Square)

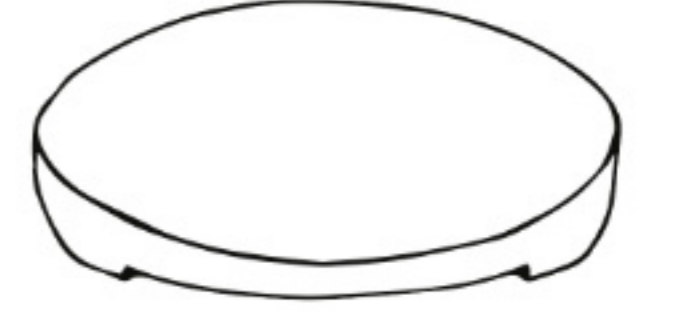
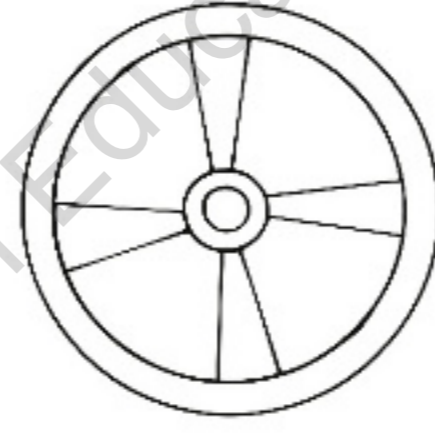
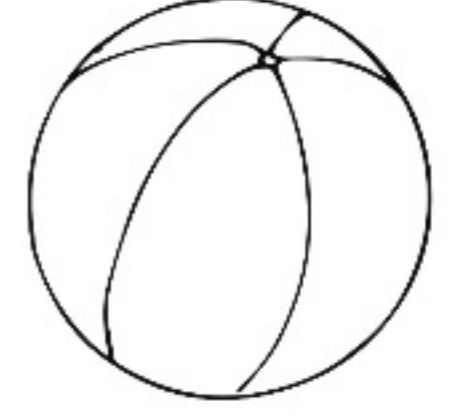
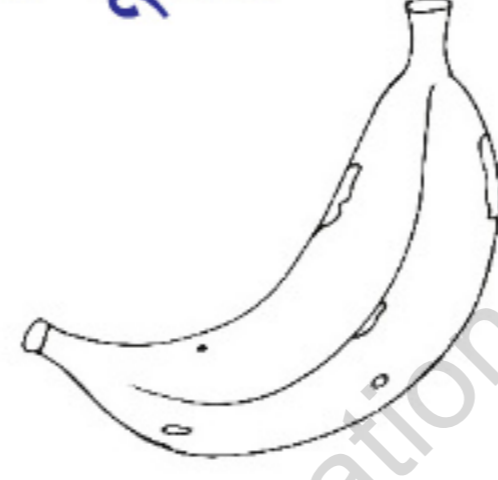
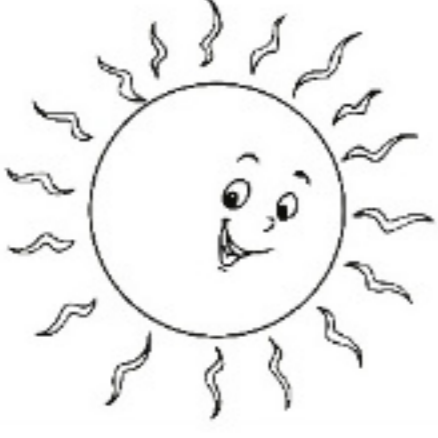

ત્રિકોણ
(Triangle)

લંબચોરસ
(Rectangle)

❁ ગોળ ● વસ્તુઓમાં રંગ પૂરો.

❁ ચિત્રોને યોગ્ય આકાર સાથે જોડો. (Match the following)

